Redaktör: Uno Käärik, tel: 08-790 34 87, fax: 08-14 57 04, uno.kaarik@lakartidningen.se

Patienten i fokus!

En stor nationell konferens om patientsäkerhet äger rum nästa vecka i Stockholm. Under två dagar kommer såväl svenska som internationella föreläsare att redovisa aktuell forskning samt ge goda exempel på ett målmedvetet arbete för att öka patientsäkerheten.

Bakom konferensen står en tung samling aktörer inom vårdområdet: Social-

Bernhard Grewin
ordförande
Sveriges läkarförbund

styrelsen, Landstingsförbundet, Kommunförbundet, Vårdförbundet, Kommunal, Landstingens ömsesidiga försäkringsbolag, Läkaresällskapet – och, givetvis, Läkarförbundet.

Medvetet fokuserar konferensen på ett systeminriktat förebyggande arbete. Som framgår av inbjudan har massmediers intresse för patientsäkerheten ofta inriktats mot enskilda yrkesutövares tillkortakommanden. Med denna konferens vill vi bidra till en mera nyanserad bild av problemet.

Det är en internationell erfarenhet att många patienter tyvärr kommer till skada i samband med vård och behandling, trots våra höga ambitioner. Därför kommer mycket tid att ägnas åt det internationella perspektivet, och flera viktiga amerikanska och europiska undersökningar kommer att redovisas.

Det är viktigt att dra nytta av denna breda kunskap som underlag för våra egna diskussioner om hur säkerhetsarbetet kan förbättras. Och tonvikten måste då ligga på den organisation och de kvalitetssystem som dels skall förhindra fel i vården, dels minimera följderna av dessa. En grundbult är att alltid lära sig av gjorda misstag.

Läkarförbundet har tagit ett samlat grepp kring dessa frågor genom den grundliga analys av dagens system som år 2002 resulterade i rapporten »Förebyggande patientsäkerhet«. Intresserade läsare kan ta del av rapporten på förbundets hemsida *www.lakarforbundet.se* under avdelningen Etik & Ansvar.

En huvudtanke är att bättre ta till vara patienters och anhörigas perspektiv – något som även poängteras av flera av de internationella experterna vid konferensen. Genom inrättande av lättillgängliga lokala kontaktinstanser vill vi underlätta för patienter att föra fram synpunkter och klagomål på vården.

Denna information skall kanaliseras till verksamhetschefen för den enhet där patienten vårdats. Det är chefens skyldighet att se till att relevanta åtgärder vidtas, både vad gäller bristande säkerhet liksom kontakterna med patienten.

En annan huvudtanke är att förändra Lex Maria från dagens repressiva karaktär till ett system som i stället uppmuntrar till en bred rapportering av alla svåra avvikelser och fel till Socialstyrelsen. Det grundläggande måste vara att skapa en vältäckande kunskapsbank om säkerhetsproblem i vården, tillgänglig för hela sjukvården.

För att nå dithän bör Socialstyrelsens skyldighet att anmäla vidare till HSAN begränsas till grava fall, dvs de som kan leda till delegitimering, prövotid eller inskränkning av förskrivningsrätt. Därmed kan man förhoppningsvis uppnå en ökad benägenhet att rapportera avvikelser.

Givetvis skall det individuella ansvaret för sjukvårdens anställda behållas, liksom patientens möjlighet att själv göra anmälan till HSAN. Sammantaget innebär det att patientens ställning och inflytande stärks, samtidigt som säkerheten i vården förbättras.

Förslaget kommer Läkarförbundet att utförligt presentera och motivera vid patientsäkerhetskonferensen. Med konferensens grundsyn på säkerhetsförbättringar borde det finnas utsikter för att skapa förståelse för behovet av och fördelarna med en förändring av dagens ansvarssystem.

Det kommer att behövas en bred uppslutning för att även väcka statsmakternas intresse för en reform av Lex Maria. Förhoppningsvis kan konferensen bli ett viktigt steg på vägen mot målet: en säkrare sjukvård och tryggare patienter!

bernhard.grewin@slf.se

Anstötlig organhandel måste hejdas i samarbete

Bristen på donerade organ har blivit ett växande problem, särskilt i rikare länder, där de medicinska framstegen lett till att allt fler patienter skulle kunna hjälpas av en transplantation. Tillgången på organ ökar emellertid inte i takt med den efterfrågan utvecklingen lett till.

Som framgår i detta nummer har detta lett till att samvetslösa rekryterare försöker värva donatorer av t ex njurar i fattiga

Uno Käärik
politisk redaktör
Läkartidningen

länder, bl a i Östeuropa. Denna handel med mänskliga organ ger stora vinster för mellanhänderna, men bidrar ytterst sällan till ett bättre liv för donatorerna, som får en i sammanhanget försumbar ersättning.

Detta är ett oförsvarligt geschäft, som måste stoppas i ett internationellt samarbete. Det lagstiftningsarbete som initierats av EU och FN måste fullföljas, men därutöver krävs även att polisiära och rättsliga instanser uppmärksammar, ingriper mot och beivrar dessa övergrepp. Västerländsk sjukvård måste avhålla sig från att medverka i så gravt oetisk verksamhet.

uno.kaarik@lakartidningen.se

Nyklippt

Missriktad besparing

Företagsläkaren Krister Fredén kritiserar i Göteborgs-Posten planer på att frånta företagshälsovården rätten att ta hjälp av röntgen och laboratorieprov:

»Måtte inte Göteborgs sjukvård gå i den här fällan. Förutom att man inte kommer att spara nämnvärt på laboratorie- och röntgenundersökningarna kommer man att ytterligare förlänga vårdköerna. Om inte patienterna struntar i att göra undersökningarna.

/.../ Är det rimligt att vi skall tillåta samhället att kastrera den medicinska delen av företagshälsovården? I dag då vi har hejdlösa kostnader för sjukfrånvaron? Jag är rädd för att man försöker smyga fram dessa förändringar.« •